

Moderna tillstånds- processer för elnät

SOU 2019:30 – Betänkande från
Nätkoncessionsutredningen

Utredningens uppdrag

Huvudsakliga områden:

- Koncessionsplikt, inkl. koncessionsformer
- Rättslig status för nätkoncessioner
- Prövningsordningen för nätkoncessioner (myndighet och omfattning)

Tillsattes våren 2018

Betänkande 11 juni 2019

Reglerna måste medge balans mellan olika intressen

Underlätta för energiaktörer genom att reducera osäkerhet, ta bort onödiga hinder och snabba upp processer

Skydda övriga samhällsintressen:
Miljöhänsyn,
rättssäkerhet,
markägarintressen,
totalförsvarsintressen,
konsumentintressen...

Översyn av koncessionsplikten och regleringen av elnät (kapitel 4)

1. Koncessionsplikten och koncessionsformerna behålls
2. Undantagen från koncessionsplikt och möjligheterna till dispens bör utökas
3. Reglering av elnät anpassas och bör göras oberoende av koncessionsinnehav
4. Vissa ändringar i koncessionsinstitutet bör göras för att underlätta hanteringen

Undantagen från koncessionsplikt och möjligheterna till dispens bör utökas

Förslag:

- Nätmyndigheten får bemyndigande att i föreskrifter fastställa undantag från kravet på nätkoncession
- Nätmyndigheten ska, om särskilda skäl finns, kunna ge dispens från koncessionsplikten

IKN – Produktionsnät

Bedömning: Ett undantag av följande lydelse bör införas:

Ett internt nät får byggas eller användas utan tillstånd om det, inom ett avgränsat område, dras mellan flera anläggningar för produktion av el som har en gemensam anslutning till elnätet eller från flera anläggningar för produktion av el till en gemensam anslutning till elnätet.

IKN – Lokal produktion m.m.

Bedömning : Ett undantag av följande lydelse bör införas:

Ett internt lågspänningsnät för delning av energi får byggas eller användas utan tillstånd

1. inom en egen fastighet, och
 2. mellan byggnader och anläggningar som var och en även har en anslutning till en ledning eller ett ledningsnät som används med stöd av nätkoncession.
- Det bör inte finnas någon begränsning i rätten att överföra el för annans räkning.

IKN – Fordons eller trafikleds elbehov

Bedömning: Ett undantag av följande lydelse bör införas:

Ett internt nät får byggas eller användas utan tillstånd om

1. syftet med ledningarna är att tillgodose elbehovet hos fordon eller en trafikled med tillhörande anläggningar, och
2. ledningarna dras inom trafikleden eller i omedelbar närhet till denna.

Det bör inte finnas någon begränsning i rätten att överföra el för annans räkning om syftet är att tillgodose elbehovet hos fordon eller en trafikled med tillhörande anläggningar.

IKN – Lokalkraftförsörjning

Bedömning: Ett undantag av följande lydelse bör införas:

Ett internt nät får byggas eller användas utan tillstånd för överföring av lokalkraft mellan närliggande produktions- och överföringsanläggningar.

Det bör inte finnas någon begränsning i rätten att överföra el för annans räkning.

Enklare att ändra och justera i koncessioner

- Reglerna anpassas till de behov som finns att ändra och justera i koncessioner m.m.
 - Tar bort onödiga hinder
 - Underlättar genomförande av förbättringar
 - Frigör resurser hos myndigheter och energiföretag

Förslag:

- Koncessionshavaren ska kunna ansöka om ändring eller justering av en befintlig nätkoncession för linje
- En kort ledningssträcka med egen koncession, men som är en del i en större anläggning ska kunna omprövas tillsammans med den övriga anläggningen även om det inte har gått 40 år sedan nätkoncessionen för den kortare sträckan meddelades
- En nätkoncession ska kunna överlåtas delvis
- Flera nätkoncessioner ska kunna sammanläggas
- En nätkoncession för linje ska kunna delas upp i flera
- En nätkoncession ska kunna återkallas helt eller delvis om nätkoncessionen inte längre behövs för en ledning eller ett ledningsnät

Översyn av prövningsordningen för elledningar (kapitel 5)

Processerna för att bygga elledningar behöver bli kortare

1. Prövning av miljöpåverkan och allmän lämplighet hos nätmyndigheten är bättre än separata miljötillstånd
2. Möjligheten att bygga ledningar med stöd av nätkoncession för område bör utökas
3. Reglerna om markåtkomst och ledningsrätt bör ändras för att förkorta processen

Två lager av nätkoncession för område möjliggör att lokalnäts- och regionnätsledningarna på lägre spänningsnivåer hanteras i mindre formell process

- Processtiden kan halveras
- Frigör resurser hos myndigheter och nätföretag
- Underlättar energiomställningen

Markåtkomst och ledningsrätt

Ändrade regler gör det möjligt att komma igång tidigare och bedriva aktiviteter parallellt vid nätkoncession för linje

- Processtiden kan kortas uppemot 2 år

Reglerna om markåtkomst och ledningsrätt bör ändras för att förkorta processen

Förslag:

- Om någon avser att bygga en ledning med stöd av nätkoncession ska länsstyrelsen få besluta om rätt att få tillträde till en fastighet för detaljprojektering och den markundersökning som krävs för att kunna precisera ledningssträckningen eller undersöka vilken påverkan verksamheten får på miljön
- Arbeten och undersökningar, som enbart sker i syfte att definiera var och hur en ledning ska byggas och vilken påverkan det får på miljön, ska inte anses ingå i byggandet av ledningen
- Nätmyndigheten får lämna ett medgivande till lantmäterimyndigheten att inleda en ledningsrättsförrättning. Medgivandet får begränsas till att endast avse vissa delar av förrättningen

Översyn av koncessionsprövningens omfattning och rättsliga status (kapitel 6)

Beslut om flyttning av befintlig ledning över 130 kV ska inte kunna tas med stöd av miljöbalken

- Minskar risken för motstående beslut
- Osäkerhet och ekonomisk risk minskar
- Stora kostnader med liten miljönytta undviks
- Minskar behov av tvångsinlösen av fastigheter
- Omprövningsmöjlighet finns kvar

Totalförsvarsaspekter

- Redan idag omfattande utländsk ägo av nätföretag
- Svårt att reglera retroaktivt
- Förslag att driften ska ske från Sverige
 - Rådighet över ledningens användning ska inte kunna flyttas utanför Sverige

Vad händer nu?

- Förslagen har remissbehandlats
- Bearbetning och beredning i regeringskansliet
- Samordning med förslag angående reviderade EU-lagstiftningen inom elområdet
- Lagrådsremiss
- Proposition
- Riksdagsbeslut
- Ikraftträdande 1 januari 2021?